

PRAKSISOVERSIGT · SOCIALRET

Praksisoversigt over hjælpemidler og forbrugsgoder efter serviceloven (§§ 112-116)

Ankestyrelsens praksis om væsentlighed, sektoransvar, sædvanligt indbo, bilstøtte og boligindretning

Version 2 · Opdateret 6. sep. 2026 · 66 afgørelser · 1999-2024

[Læs online](#)

INTRODUKTION

Servicelovens §§ 112-116 udgør kernen i den kommunale handicapkompensation: hjælpemidler, forbrugsgoder, støtte til køb af bil og hjælp til boligindretning og boligsift til personer med varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne. Praksis på området skabes næsten udelukkende af Ankestyrelsens principmeddelelser, der reelt styrer kommunernes afgørelser, mens domstolsprøvelse kun forekommer undtagelsesvis og Folketingets Ombudsmand navnlig kontrollerer sagsbehandlingen. De gennemgående temaer er væsentlighedsvurderingen efter de tre alternative kriterier i § 112, stk. 1, den skarpe sektoransvarlige afgrænsning til behandlingsredskaber efter subsidiaritetsreglen i § 115, og sondringen mellem hjælpemiddel, forbrugsgode og "sædvanligt indbo" i § 113 – en sondring, der forskydes i takt med samfundsudviklingen og teknologiske fremskridt.

PRINCIPPER UDLEDT AF PRAKSIS

- 01** De tre kriterier i servicelovens § 112, stk. 1, er alternative, ikke kumulative – det er tilstrækkeligt, at ét af dem er opfyldt (principafgørelse C-38-08).
- 02** Væsentlighedsvurderingen knytter sig til hjælpemidlets formål og funktion for den konkrete borger, ikke til forbrugets omfang eller anfaldenes hyppighed (115-13 om ketonstrimler og 77-15 om epilepsialarm).
- 03** Produkter, der har til formål at forbedre, vedligeholde eller forhindre forringelse af det aktuelle funktionsniveau, er behandlingsredskaber og kan ikke bevilges efter serviceloven – heller ikke mod egenbetaling (20-22 om kompressionsstrømper).
- 04** Efter § 115 er servicelovens støtte subsidiær; kommunen skal sikre afklaring med sundhedssektoren, før den træffer afgørelse, og det er alene sundhedssektoren, der kan tage stilling til, om noget er et behandlingsredskab (30-17).
- 05** Samme produkt kan være både hjælpemiddel og behandlingsredskab – kategoriseringen beror altid på en konkret, individuel vurdering af lidelsens karakter og af, hvilket behov brugen skal afhjælpe.
- 06** Forbrugsgoder, der normalt indgår i sædvanligt indbo, kan ikke støttes; vurderingen følger samfundsudviklingen, levestandarden og den teknologiske udvikling (36-22).

- 07** Elevationssenge, hæve-sænkeborde, tyngdedyner, robotgulvvaskere, ladcykler og elcykler anses i dag for sædvanligt indbo (36-22 og 20-23).
- 08** Fungerer et forbrugsgode udelukkende som hjælpemiddel, dækkes den fulde anskaffelsespris, og hjælpen kan ydes som udlån – ellers ydes 50 pct. af prisen på et almindeligt standardprodukt.
- 09** Ansøgninger skal behandles i fast rækkefølge: først § 112 (hjælpemiddel), dernæst § 113 (forbrugsgode) og først subsidiært som merudgift (20-23).
- 10** Retten til frit valg af leverandør gælder kun egentlige hjælpemidler efter § 112 – ikke forbrugsgoder, heller ikke når de udelukkende fungerer som hjælpemiddel (40-19).
- 11** Frit valg er afskåret, hvis kommunen kan stille et fuldstændig identisk hjælpemiddel til rådighed, og undtagelsen skal fortolkes snævert.
- 12** Bilstøtte forudsætter et betydeligt kørselsbehov, som ikke mere hensigtsmæssigt kan tilgodeses ved Flextrafik, handicapbefordring eller el-køretøj (157-11 over for 98-10).
- 13** Et udtalt skånebehov med risiko for akut forværring kan begrunde bilstøtte, selv om gangdistancen isoleret set ikke er betydeligt nedsat (52-14).
- 14** Ansøgerens økonomiske forhold kan indgå i vurderingen, men kan ikke alene bære et afslag på bilstøtte (C-5-01).
- 15** Afgiftsfritagelse forudsætter alene, at borgeren opfylder betingelserne for billån og står som registreret bruger – ejerskab kræves ikke, og retten gælder derfor også ved leasing (34-13).
- 16** Boligindretning efter § 116, stk. 1, skal være nødvendig for at gøre boligen bedre egnet som opholdssted; at en løsning er hensigtsmæssig eller ønskelig er ikke nok (78-10 og 33-12).
- 17** Der kan gives afslag på boligindretning, når omkostningerne står i misforhold til en tidsmæssigt begrænset brugsmæssig fordel, men et spekulativt fremtidigt institutionsophold kan ikke begrunde afslag (76-10).
- 18** Kommunen har pligt til at anvise en egnet lejebolig, når boligen ikke kan gøres egnet ved indretning; boligskift efter § 116, stk. 4, er kun aktuelt, hvis ingen egnet lejebolig kan anvises (24-24).
- 19** Borgeren kan ikke afvise en anvist, egnet bolig ud fra personlige præferencer om beliggenhed, størrelse eller kosmetiske forhold (24-24).
- 20** Hjælp til boligindretning kan ikke afslås alene med den begrundelse, at arbejdet blev iværksat før bevillingen – men der ydes ikke hjælp til udgifter påtaget, før ansøgning overhovedet er indgivet (C-41-08 sammenholdt med 13-13).
- 21** Kommunen skal efter retssikkerhedslovens § 5 af egen drift vurdere alle relevante hjælpemuligheder; manglende samtidig stillingtagen til fx forbrugsgodestøtte kan være en gyldighedsangel (83-12).

Retsgrundlaget: fem bestemmelser, én subsidiaritetsregel og to bekendtgørelser

Serviceovens kapitel om hjælp til hjælpemidler m.v. består af fem hovedbestemmelser, der hænger indbyrdes sammen.

[Serviceoven § 112, stk. 1](#) forpligter kommunalbestyrelsen til at yde støtte til hjælpemidler til personer med varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, når hjælpemidlet enten (1) i væsentlig grad kan afhjælpe de varige følger af funktionsnedsættelsen, (2) i væsentlig grad kan lette den daglige tilværelse i hjemmet, eller (3) er nødvendigt for, at den pågældende kan udøve et erhverv. [§ 112, stk. 2-4](#) regulerer leverandøraftaler og borgerens ret til frit valg, og [§ 112, stk. 5](#) indeholder bemyndigelsen til hjælpemiddelbekendtgørelsen.

[Serviceoven § 113](#) angår forbrugsgoder. Efter [stk. 1](#) skal kommunen yde hjælp til køb af forbrugsgoder, når betingelserne i [§ 112, stk. 1](#), er opfyldt, men ikke til forbrugsgoder, der normalt indgår i sædvanligt indbo. Hjælpen forudsætter en udgift over 500 kr. og udgør efter [stk. 3](#) 50 pct. af prisen på et almindeligt standardprodukt; efter [stk. 5](#) dækkes den fulde anskaffelsespris, hvis forbrugsgodet udelukkende fungerer som hjælpemiddel. Hertil kommer to nyere bestemmelser: [§ 113 a](#) om afgørelse på tro og love i enkle og entydige sager, og [§ 113 b](#) om tidsbegrænset støtte til borgere med *midlertidigt* nedsat funktionsevne, der altid ydes som naturalthjælp uden egenbetaling.

[Serviceoven § 114](#) regulerer støtte til køb af bil, og [§ 116](#) hjælp til boligindretning og – i ganske særlige tilfælde – til anskaffelse af anden bolig.

Bindeleddet er subsidiaritetsreglen i [Serviceoven § 115](#):

Det er en forudsætning for støtte efter §§ 112, 113, 113 b og 114, at hjælpemidlet, forbrugsgodet eller bilen ikke kan bevilges efter anden lovgivning.

De nærmere regler findes i [bekendtgørelse om hjælp til anskaffelse af hjælpemidler og forbrugsgoder efter lov om social service](#) og i [bekendtgørelse om støtte til køb af bil efter lov om social service](#).

Hjælpemiddelbekendtgørelsens [§ 3](#) fastslår princippet om det **bedst egnede og billigste** hjælpemiddel og opregner de kropsbårne hjælpemidler, der ikke skal tilbageleveres efter endt brug – ortopedisk fodtøj, arm- og benproteser, støttekorsetter og bandager, parykker, brystproteser, stomihjælpemidler samt kropsbårne synshjælpemidler. [§ 4](#) gør brug af tro og love-erklæring obligatorisk ved udskiftning, når funktionsnedsættelsen i al væsentlighed er uændret, og fastslår samtidig, at der ikke ydes hjælp til driftsudgifter. [§ 8](#) undtager fælles hjælpemidler i botilbud fra retten til frit valg.

Den administrative fortolkningsramme udgøres af [Vejledning om støtte til hjælpemidler og forbrugsgoder](#), [Vejledning om hjælp til boligindretning og boligsift](#) og [Vejledning om støtte til køb af bil og individuel befording](#), suppleret af Sundhedsministeriets cirkulære nr. 9079 af 22. februar 2013 om afgrænsning af behandlingsredskaber, hvortil udgiften afholdes af sygehusvæsenet.

LOV

[Serviceoven § 112, stk. 1](#)
[Serviceoven § 113, stk. 1](#)
[Serviceoven § 113a](#)
[Serviceoven § 113b, stk. 1](#)
[Serviceoven § 115](#)
[Serviceoven § 116, stk. 1](#)

De tre alternative kriterier i § 112, stk. 1, og indholdet af

§ 2 væsentlighedsvurderingen

Det centrale fortolkningsspørgsmål er længe blevet afklaret: kriterierne er **alternative**. I [C-38-08](#), hvor en dobbeltamputeret borger søgte om trappelift og transportabel lift til brug uden for hjemmet, tilsidesatte Ankestyrelsen den hidtidige kumulative fortolkning:

Ankestyrelsen vurderer, at servicelovens § 112, stk. 1, nr. 1 og nr. 2 er alternative kriterier, således at blot ét af kriterierne skal være opfyldt, for at der kan ydes støtte til et hjælpemiddel til en person, der var omfattet af personkredsen.

Det er derfor ikke et absolut krav, at hjælpemidlet anvendes i hjemmet. I den konkrete sag blev afslaget dog stadfæstet, fordi væsentlighedskravet ikke var opfyldt, når borgeren allerede var kompenseret via en specialindrettet liftbus.

Væsentlighedsvurderingen er kvalitativ og knytter sig til hjælpemidlets **formål og funktion** for den konkrete borger – ikke til forbrugets omfang. To principmeddelelser illustrerer dette skarpt. I [115-13](#) om ketonstrimler til en type 1-diabetiker havde kommunen afvist bevilling, fordi det årlige forbrug kun var 40-50 strimler:

Antallet og omfanget af det årlige forbrug er ikke afgørende ved vurderingen af væsentlighedskravet i den foreliggende sag, da formålet er at undgå risiko for alvorlige helbredsmaessige konsekvenser.

Samme betragtning bærer [77-15](#) om epilepsialarmer til to børn:

Vi finder dog ikke, at hyppigheden af anfaldene kan indgå i vurderingen, da vi ved vurderingen af kravet for væsentlighed lægger vægt på anfaldenes karakter herunder farlighed, og om epileptikeren er i stand til selv at tilkalde hjælp under et anfald og ikke alene anfaldshyppigheden.

Heller ikke produktets art er afgørende. I [32-13](#) blev et fortykningsmiddel til væske ved alvorligt synkebesvær anerkendt som hjælpemiddel, selv om kommunen anså det for et ernæringspræparat:

Vi finder, at det ikke skal tillægges afgørende betydning om A har en næringsværdi, idet A fungerer som et hjælpemiddel for NN. A hjælper hende med indtag af væske og flydende fødevarer og sikre samtidig hendes luftveje.

Væsentlighedskravet er dog reelt: i [14-13](#) fik en plejehjemsbeboer med type 2-diabetes afslag på teststrimler og fingerprykkere, fordi han hverken selv kunne udføre målingen eller handle på resultatet – hjælpemidlet afhjalp derfor ikke *hans* funktionsnedsættelse.

Også aldersbetingede lidelser er omfattet. [C-48-00](#) tilkendte en 73-årig kvinde med hofteartrose en rollator, selv om hun kunne cykle – belastningen på leddene er forskellig ved gang og cykling, og hjælpemidlet fjernede behovet for daglig smertestillende medicin.

Endelig er de vejledende udskiftningsintervaller netop kun vejledende. I [C-28-00](#) kunne kommunen ikke afslå et andet par ortopædiske sko med henvisning til en 18-måneders hovedregel:

Ankestyrelsen fandt, at der kunne bevilges ortopædisk fodtøj til forskellige årstider og formål, når der kunne dokumenteres et behov herfor - og ikke kun et begrænset brug.

PRAKSIS	Ankestyrelsen · Epilepsialarm: Afgrænsning mellem hjælpemiddel og behandlingsredskab samt kravet om væsentlighed	01.01.2015
	Ankestyrelsen · Ketonstrimler som hjælpemiddel til type 1 diabetikere – Væsentlighedskriteriet ved lavt forbrug	01.01.2013
	Ankestyrelsen · Fortykningsmidler mod synkebesvær kan bevilges som hjælpemiddel efter Serviceloven	01.01.2013
	Ankestyrelsen · Støtte til testmaterialer til diabetikere: Betingelser om borgerens evne til at anvende og handle på måleresultater	01.01.2013
	Ankestyrelsen · Principafgørelse C-38-08: Kriterierne for bevilling af hjælpemidler efter Serviceloven § 112 er alternative	01.01.2008
	Ankestyrelsen · Ret til rollator ved aldersbetinget slidgigt og betydningen af varig funktionsnedsættelse	01.01.2000
	Ankestyrelsen · Ret til ortopædisk fodtøj efter behov: Udskiftningsintervaller er kun vejledende	01.01.2000

§ 3 Afgrænsningen mellem hjælpemiddel og behandlingsredskab – sektoransvar og subsidiaritet efter § 115

Den vanskeligste og mest omtvistede afgrænsning på området er den mellem sociale hjælpemidler og sundhedssektorens behandlingsredskaber. Grundnormen er sektoransvarlighedsprincippet: den sektor, der leverer en ydelse, bærer også ansvaret for, at ydelsen er tilgængelig for borgere med funktionsnedsættelse. Kombineret med subsidiaritetsreglen i [Serviceloven § 115](#) betyder det, at et produkt med behandlende eller forebyggende sigte **ikke** kan bevilges socialt – heller ikke selv om borgeren tilbyder at betale selv, og heller ikke selv om sundhedsvæsenet afviser at dække det.

Den skarpeste formulering findes i [20-22](#) om kompressionsstrømper, der udtrykkeligt ophævede den ældre praksis efter O-158-96 om svær, varig kredsløbslidelse og i stedet gjorde det primære formål afgørende:

Produkter som har til formål at forbedre, vedligeholde eller forhindre forringelse af det aktuelle funktionsniveau, er ikke hjælpemidler i servicelovens forstand.

Begge borgere fik derfor afslag, fordi strømperne skulle forebygge henholdsvis rosen/væskeansamling og blodpropper. Ankestyrelsen udbyggede senere praksis i [4-24](#) om kompressionsmaskiner; denne principmeddelelse er dog efterfølgende ophævet (december 2025) og bør ikke længere lægges til grund som gældende praksis.

Processuelt er det centrale, at afklaringen ikke er kommunens alene. [30-17](#) om glukosemålingssystemer (FreeStyle Libre Flash) fastslår:

Et produkt kan kun bevilges som et hjælpemiddel efter serviceloven, når det ikke kan bevilges efter anden lovgivning. Dette følger af servicelovens bestemmelse om subsidiaritetsprincippet.

De tre sager viser samtidig, at samme produkt kan falde forskelligt ud: hvor formålet var at forbedre diabeteskontrollen hos et barn, var systemet et behandlingsredskab; hvor en erhvervsaktiv, velreguleret mand havde fået nedsat følesans i fingerspidserne af de mange daglige stik, afhjalp systemet i væsentlig *yderligere* grad de varige følger og var dermed et hjælpemiddel. Ankestyrelsen fremhæver, at kommunen i væsentlighedsvurderingen kan inddrage bivirkninger af det allerede bevilgede injektions- og testmateriale.

Den konkrete, individuelle vurdering går igen i den ældre praksis. I [C-30-02](#) var en oppustelig natortose, der skulle forhindre kontraktur efter apopleksi, et behandlingsredskab, mens en håndledsskinne til funktionsstøtte

om dagen var et hjælpemiddel. I [C-42-02](#) åbnede Ankestyrelsen for, at en bidskinne *kan* være et hjælpemiddel, men afslog konkret, fordi formålet var symptombehandling. I [261-09](#) var et ståstøttebord et træningsredskab, fordi det:

ikke havde til formål at afhjælpe de varige følger af ansøgerens funktionsnedsættelse, men derimod gennem træning tog sigte på at forbedre, vedligeholde eller hindre forringelse af det aktuelle funktionsniveau.

Afledte produkter følger hovedproduktets sektor. [Vejledning om nødvendige merudgifter ved den daglige livsførelse](#) refererer principafgørelse 22-17 om, at tilbehør, der er nødvendigt for at holde et behandlingsredskab på plads, er en integreret del af behandlingsredskabet – og principafgørelse 77-16 om, at **sonderemedier** er behandlingsredskaber, også når de anvendes i borgerens eget hjem. Omvendt fastslog [63-14](#), at elektroder til en dropfodsstimulator er en integreret bestanddel af det *sociale* hjælpemiddel og derfor skal dækkes af kommunen, mens batterierne er en almindelig driftsudgift.

Ombudsmanden har to gange belyst området. I sagen om [hjælp til håndcykel](#) (FOB 2005.427) blev den administrative praksis om trænings- og behandlingsredskaber undersøgt, og i [FOB 2021-27 om kugledyner til børn med søvnproblemer](#) præciserede Ankestyrelsen over for ombudsmanden sontringen: behandlingsredskaber sigter på at forbedre funktionsevnen eller forhindre forværring, mens hjælpemidler afhjælper det funktionsevnetaab, som ikke kan forbedres ved behandling. Ombudsmanden fremhævede samtidig myndighedernes vejledningspligt efter [Forvaltningsloven § 7](#) og [Retssikkerhedsloven § 5](#), herunder pligten til efter omstændighederne at vejlede om regler uden for eget ressort. Afgrænsningscirkulæret indeholder desuden den vigtige sikkerhedsventil, at tvivl ikke må komme borgeren til skade: den myndighed, der har tættest kontakt med borgeren, skal levere ydelsen, hvorefter betalingsspørgsmålet afklares mellem myndighederne.

LOV

[Forvaltningsloven § 7, stk. 1](#)
[Lov om retssikkerhed og administration på det sociale område § 5](#)
[Serviceloven § 112, stk. 1](#)
[Serviceloven § 115](#)

PRAKSIS	Ankestyrelsen · Kompressionsmaskiner: Afgrænsning mellem hjælpemiddel og behandlingsredskab efter serviceloven	01.01.2024
	Ankestyrelsen · Kompressionsstrømper: Afgrænsning mellem hjælpemiddel og behandlingsredskab efter serviceloven	01.01.2022
	Ankestyrelsen · Glukosemålingssystemer: Afgrænsning mellem hjælpemiddel og behandlingsredskab (Serviceloven § 112 og § 115)	01.01.2017
	Ankestyrelsen · Dækning af elektroder til dropfodsstimulator: Integreret del eller driftsudgift?	31.12.2013
	Ankestyrelsen · Ståstøttebord: Ikke et hjælpemiddel, når formålet er træning og vedligeholdelse af funktionsniveauet	01.01.2009
	Ankestyrelsen · Oppustelig tommelortose: Afgrænsning mellem behandlingsredskab og hjælpemiddel efter serviceloven	01.01.2002
	Ankestyrelsen · Vurdering af bidskinne: Hjælpemiddel eller behandlingsredskab ved kroniske piskesmældsgener?	01.01.2002

§ 4 Hjælpemiddel, forbrugsgode eller sædvanligt indbo – sontringen i § 113 og 50 pct.-reglen

Serviceloven opererer med tre produktkategorier med hver sin støtteintensitet:

Kategori	Definition	Støtte
Hjælpemiddel, § 112	Fremstillet specielt med henblik på at afhjælpe en nedsat funktionsevne	Fuld dækning, typisk som udlån; frit valg af leverandør
Forbrugsgode, § 113	Fremstillet og forhandlet bredt til sædvanligt forbrug hos befolkningen i almindelighed	50 pct. af standardprodukt; fuld pris hvis det udelukkende fungerer som hjælpemiddel
Sædvanligt indbo	Forbrugsgode, som normalt findes i ethvert hjem, der måtte ønske det	Ingen støtte

Definitionen af forbrugsgode fremgår af [hjælpemiddelbekendtgørelsens § 17, stk. 2](#), og udmålingsreglerne af [§ 20](#), hvis stk. 6 udtrykkeligt nævner almindelige stole, borde, senge, telefoner, TV, radioer og tablets som sædvanligt indbo.

Den ledende afgørelse er [36-22](#), hvor Ankestyrelsen behandlede ni sager og opstillede kriterierne for sædvanligt indbo: udbredelse og forhandling, funktionalitet for den brede befolkning, pris-, farve- og størrelsesvariation samt samfundsudviklingen. Resultatet blev en markant praksisændring:

En elevationsseng er sædvanligt indbo på linje med almindelige senge, da de kan fås i mange forskellige udgaver og prisklasser og forhandles bredt over hele landet.

Ligeledes er et hæve- og sænkebord, støjreducerende høretelefoner, tunge dyner (tyngdedyner), Dynamostole og robotgulvvaskere blevet anset for almindeligt udbredte og dermed sædvanligt indbo.

Omvendt var formstøbte ørepropper og handsker/sokker med batterivarmer *ikke* sædvanligt indbo på grund af deres nichefunktionalitet; disse sager blev hjemvist til en væsentlighedsvurdering.

Den samme funktionelle test anvendes inden for én produkttype. [73-16](#) om hvilestole viser tredelingen i praksis: en hvilestol med manuelt vippebeslag er sædvanligt indbo (afslag), en hvilestol med el-funktioner er et forbrugsgode uden for sædvanligt indbo (50 pct.), mens en hvilestol med integreret elektrisk sædeløft er et **hjælpemiddel**:

En hvilestol med sædeløft er fremstillet særligt til borgere, der har vanskeligt ved at rejse og sætte sig – det vil sige personer med en nedsat funktionsevne.

Tilsvarende blev en Sonnet-bordlampe forberedt til lupmontering i [120-10](#) anset for et optikunderstøttende hjælpemiddel – ikke et almindeligt forbrugsgode – for en 77-årig kvinde med moderat til svær aldersrelateret makuladegeneration.

For transportmidler er praksis samlet i [40-19](#). Et el-køretøj er som udgangspunkt et forbrugsgode med 50 pct. støtte, men bevilges med fuld anskaffelsespris, hvis det udelukkende fungerer som hjælpemiddel:

Det afgørende er, om det vil erstatte et egentligt hjælpemiddel, fx en manuel kørestol, en elektrisk kørestol eller en trehjulet cykel, eller om det vil erstatte et almindeligt transportmiddel.

Trehjulede cykler er derimod egentlige hjælpemidler, mens el-ladcykler og tohjulede elcykler blev anset for sædvanligt indbo. Dette blev bekræftet og udbygget i [20-23](#), der samtidig fastlægger den **faste subsidære rækkefølge**: ansøgningen skal først vurderes efter § 112, dernæst efter § 113 og først derefter som merudgift. Kun prisforskellen mellem et almindeligt produkt og det nødvendige specialprodukt kan dækkes som merudgift, hvilket gav medhold til en 16-årig pige med Klippel Feil-syndrom, der havde behov for en særligt let elcykel.

At fuld dækning også gælder løbende forbrug, følger af [152-11](#), hvor engangshandsker og engangsvaskeklude til en borger med rygmarvsskade udelukkende fungerer som hjælpemidler:

Engangsvaskekludene og engangshandskerne er for NN forbrugsgoder, der udelukkende fungerer som hjælpemidler. Det betyder, at kommunen skal betale for engangsvaskekludene og engangshandskerne, hvis beregningen af udgiften hertil overstiger 500 kr. inden for en overskuelig periode.

Endelig gælder en klar arbejdsdeling til merudgiftsreglerne. [67-10](#) fastslår, at synshjælpemidler er udtømmende reguleret i § 112, og at et afslag dér ikke kan repareres via merudgiftsbestemmelsen. Samme betragtning bar [225-11](#), hvor et årligt elforbrug på ca. 600 kr. til opladning af el-hjælpemidler var en almindelig driftsudgift efter hjælpemiddelbekendtgørelsen og ikke en merudgift.

LOV	Serviceoven § 112, stk. 1	Serviceoven § 113, stk. 1, 3, 5	
PRAKSIS	Ankestyrelsen · Merudgifter til cykler: Ladcykler, elcykler og specialcykler – vurdering af sædvanligt indbo og nødvendighed		01.01.2023
	Ankestyrelsen · Kriterier for vurdering af forbrugsgoder: Definition af 'sædvanligt indbo'		01.01.2022
	Ankestyrelsen · Principafgørelse om støtte til el-køretøjer og cykler: Kriterier for hjælpemidler, forbrugsgoder og sædvanligt indbo		01.01.2019
	Ankestyrelsen · Hvilestole: Sondring mellem hjælpemiddel, forbrugsgode og sædvanligt indbo		01.01.2016
	Ankestyrelsen · Bevilling af engangshandsker og engangsvaskeklude som forbrugsgoder efter serviceloven		01.01.2011
	Ankestyrelsen · El-udgifter til opladning af hjælpemidler kunne ikke ydes som merudgift efter serviceloven		01.01.2011
	Ankestyrelsen · Bordlampe som optikunderstøttende hjælpemiddel ved synsnedsættelse – Afgrænsning mellem hjælpemiddel og forbrugsgode		01.01.2010
	Ankestyrelsen · Støtte til kontaktlinser: Forholdet mellem merudgifter (§ 100) og hjælpemidler (§ 112)		01.01.2010

§ 5 Frit valg af leverandør, "bedst egnet og billigst" og kommunens forsynings- og vejledningspligt

Retten til frit valg blev indført ved **lov nr. 407 af 21. april 2010 om ændring af lov om social service (Frit valg af hjælpemidler og boligindretning)** med ikrafttræden 1. oktober 2010. Af de almindelige bemærkninger til [lovforslaget](#) fremgår formålet:

Regeringen ønsker med lovforslaget at forbedre vilkårene for borgere med nedsat funktionsevne gennem øgede og bedre valgmuligheder for den enkelte. Forslaget ændrer ikke ved kommunalbestyrelsens ansvar for at træde til med handicapkompenenserende hjælp til borgere med funktionsnedsættelser.

Ordningen bygger videre på den ældre frit valg-ordning for særligt personlige hjælpemidler. De specielle bemærkninger til [Serviceoven § 112](#) er usædvanligt udførlige og fastslår tre ting, som stadig styrer praksis. For det første ændrer frit valg ikke princippet om **bedst egnet og billigst**:

Det er kommunalbestyrelsen, der ud fra en konkret og individuel vurdering af borgerens samlede funktionsnedsættelse og de deraf affødte behov for compensation i hver enkelt sag afgør, hvilket hjælpemiddel der er bedst egnet og billigst. Det skal fremgå af bevillingsskrivelsen, hvilket hjælpemiddel kommunalbestyrelsen anser som bedst egnet og billigst.

For det andet ejer kommunen fortsat hjælpemidlet, og forsyningsforpligtelsen er uændret. For det tredje skal undtagelsen i § 112, stk. 4 om identiske hjælpemidler fortolkes snævert:

Undtagelsen skal forstås snævert, således at det frie valg alene afskæres i de tilfælde, hvor borgeren ønsker at indkøbe et hjælpemiddel, som er fuldstændig identisk med det, som kommunalbestyrelsen kan stille til rådighed.

Det klassiske eksempel fra forarbejderne er borgeren, der ønsker en fabriksny rollator af samme mærke og model som en brugt rollator på kommunens hjælpemiddeldepot – dér er frit valg afskåret.

Konsekvenserne af merkøb bæres af borgeren. Efter [hjælpemiddelbekendtgørelsens § 4, stk. 3](#) afholder ansøgeren selv udgiften, hvis det frie valg undtagelsesvis medfører ekstraordinært dyre eller hyppige reparationer eller hyppigere udskiftninger. Kommunen skal derimod som led i sin generelle rådgivnings- og vejledningsforpligtelse informere om adgangen til frit valg og konsekvenserne heraf, herunder om tilbagelevering og refusion af egenbetaling.

Rækkevidden er begrænset på to måder. [Hjælpemiddelbekendtgørelsens § 8](#) undtager fælles hjælpemidler i botilbud, børne- og ungehjem samt særlige dag- og klubtilbud fra frit valg, og [40-19](#) præciserer, at frit valg kun gælder egentlige hjælpemidler efter § 112 – ikke forbrugsgoder, heller ikke når de udelukkende fungerer som hjælpemiddel og derfor bevilges med fuld pris som udlån.

Den kommunale forsyningspligt sætter også rammen for, hvad borgeren opnår ved at handle på egen hånd. I [15-13](#) fastslog Ankestyrelsen, at klageinstansen skal realitetsbehandle klagen, selv om borgeren har anskaffet hjælpemidlet efter kommunens afslag, men før klageafgørelsen:

Hvis en kommune har truffet afgørelse om afslag på bevilling af et hjælpemiddel, og ansøgeren klager over denne afgørelse til nævnet, skal nævnet behandle denne klage, selvom ansøgeren selv har anskaffet sig hjælpemidlet efter kommunens afgørelse.

Borgeren bærer dog selv den økonomiske risiko: kommunen er bundet af sine leverandøraftaler, det indkøbte er måske ikke det bedst egnede og billigste, og kommunen kan stille et tilsvarende hjælpemiddel til rådighed. Udgangspunktet er i øvrigt fortsat, at der ikke ydes støtte til hjælpemidler anskaffet før bevilling, jf. [hjælpemiddelbekendtgørelsens § 2](#) og [§ 18](#) for forbrugsgoder.

Endelig afgrænses servicelovens hjælpemidler over for andre sektors ansvar. [C-34-02](#) fastslog, at et beskyttet værksted primært er forpligtet efter arbejdsmiljølovgivningen, og at servicelovens hjælpemiddel- og forbrugsgoderegler først kommer i anden række. Modsat viser [63-11](#), at en armkompressionsstrømpe til en anæstesi-sygeplejerske med lymfødeme efter brystkræft var et *personligt* hjælpemiddel efter serviceloven og ikke et arbejdsredskab, fordi kompensationsbehovet var generelt og ikke fulgte af den konkrete arbejdsproces.

LOV	Serviceloven § 112, stk. 2-4	Serviceloven § 113, stk. 5	
PRAKSIS	Ankestyrelsen · Principafgørelse om støtte til el-køretøjer og cykler: Kriterier for hjælpemidler, forbrugsgoder og sædvanligt indbo		01.01.2019
	Ankestyrelsen · Nævnets kompetence ved anskaffelse af hjælpemiddel efter kommunalt afslag, men før klageafgørelse		01.01.2013
	Ankestyrelsen · Armkompressionsstrømpe anses for personligt hjælpemiddel, ikke arbejdsredskab, da behovet er generelt		01.01.2011
	Ankestyrelsen · Ansvar for arbejdsstol i beskyttet beskæftigelse: Forholdet mellem arbejdsmiljølovgivning og servicelovens hjælpemiddelregler		01.01.2002

§ 6 Støtte til køb af bil efter § 114 – personkreds, kørselsbehov og alternative kørselsordninger

Efter [Serviceloven § 114, stk. 1](#) ydes støtte til køb af bil til personer med varigt nedsat funktionsevne, der i væsentlig grad vanskeliggøres i erhverv eller uddannelse uden bil, eller hvis evne til at færdes forringes i tilfælde, hvor personen har aktiviteter uden for hjemmet, som medfører et betydeligt behov for kørsel med bil. Støtten ydes som rentefrit lån inden for en ramme på 201.000 kr. (2022-niveau), jf. [stk. 2](#), suppleret af et rente- og afdragsfrit lån efter [stk. 3](#), hvis den billigst egnede bil er dyrere.

[Bilbekendtgørelsens § 2](#) kræver en samlet vurdering af helbredsmæssige og sociale forhold, den manglende evne til at færdes, det daglige kørselsbehov og af, om bilen i væsentlig grad vil gøre ansøgeren selvhjulpent. [§ 3](#) opdeler grundlaget i erhverv, uddannelse og det trivselsmæssige kriterium, og [§ 5](#) indeholder den afgørende negative afgrænsning: der ydes ikke støtte, hvis kørselsbehovet mere hensigtsmæssigt kan tilgodeses ved andre ordninger, herunder individuel handicapkørsel.

Afvejningen over for Flextrafik og handicapbefordring er praksis' tyngdepunkt. I [157-11](#) fik en 54-årig kørestolsbruger med svære lammelser, afasi og et smerteniveau, der kun tillod 2-3 timers oprejst siddestilling, medhold, selv om han var visiteret til kørsel til træning og havde adgang til Movia Flextrafik:

Vi finder, at dit kørselsbehov ikke er af en sådan karakter, at det mere hensigtsmæssigt kan tilgodeses ved brug af andre ordninger herunder ordninger om individuel handicaptransport.

Modsat i [98-10](#), hvor en benamputeret mand med PTSD og en gangdistance på ca. 200 meter fik afslag: gangdistancen var ikke *betydeligt* nedsat, fantomsmerter og kuldefølsomhed udgjorde ikke et udtalt skånebehov, og behovet kunne dækkes af den allerede bevilgede el-scooter kombineret med handicapbefordring og DSB's handicapbefordring. Ankestyrelsen ændrede nævnets bevilling, hvorefter billånet skulle afvikles og bilen tilbageleveres.

Skånebehovet kan i sig selv bære en bevilling. [52-14](#) om to borgere med svær hæmofili A fastslår, at et omfattende skånebehov med risiko for akut nedsættelse eller forværring af funktionsevnen kan begrunde bilstøtte, selv om gangdistancen isoleret set ikke er betydeligt nedsat:

Vi lægger vægt på, at der er lægelig dokumentation i sagen for, at der er et udtalt skånebehov i relation til din lidelse, som medfører, at du ikke hensigtsmæssigt kan anvende offentlig transport på grund af risikoen for betydelig forværring af din funktionsevne og risiko for invaliditet.

Kørselsbehovets **omfang** er ofte udslagsgivende. I [C-2-05](#) begrundede et årligt behov på 10.000-15.000 km bevilling til en 68-årig kvinde med svær KOL, hvis ægtefælle var chauffør, mens [C-8-05](#) afviste afgiftsfritagelse til en 71-årig mand med en gangdistance på 65 meter, fordi kørselsbehovet på ca. 3.000 km årligt var for beskedent og kunne dækkes af el-køretøj og handicapkørsel. I [77-09](#) var ileostomigener, der ikke var konstant til stede, ikke tilstrækkelige.

Ved smertebetingede lidelser kræves dokumenteret kronicitet. [O-2-00](#) behandlede seks sager om svære ryglidelser og fastslog:

I forbindelse med vægtning af smerter i den samlede vurdering fandt Ankestyrelsen, at der skal være tale om et kronisk smertesyndrom, observeret og konstateret gennem en årrække uden mulighed for bedring.

Bevillingsgrundlaget skal fastlægges korrekt. [C-61-05](#) fastslår, at en fleksjobvisiteret på ledighedsydelse uden konkret jobtilbud skal vurderes på trivselsmæssigt grundlag, fordi erhvervsgrundlaget forudsætter behov for kørsel til og fra et arbejde. Og efter [O-30-99](#) er det afgørende, om bilen er nødvendig på grund af *funktionsnedsættelsen* eller på grund af arbejdets karakter:

Ankestyrelsen lagde til grund, at en ikke-handicappet person ligeledes ville have behov for bil for at udføre arbejdet i eksportvirksomheden med kørsel til bl.a. Sjælland og Jylland. Det var således ikke p.g.a. ansøgers lidelse, at bil var nødvendig, men på grund af arbejdets særlige karakter.

Økonomiske forhold kan indgå, men ikke stå alene. [C-5-01](#) hjemviste en sag, hvor en 19-årig dobbeltamputeret var afvist alene på grund af et rådighedsbeløb på ca. 2.000 kr.:

Oplysninger om ansøgers økonomiske forhold ... kunne indgå i vurderingen, men ikke alene begrunde afslag på støtte til køb af bil med henvisning til, at det samlede kørselsbehov mere hensigtsmæssigt kunne tilgodeses ved andre kørselsordninger.

Endelig er en meddelt bilstøtte en begunstigende forvaltningsakt. [47-12](#) fastslår, at tilbagekaldelse kræver væsentlige faktiske eller retlige ændringer, og at det ikke er afgørende, om borgeren selv kan føre bilen, når der foreligger en permanent chaufførmulighed. [O-14-99](#) viser omvendt, at 6-årsreglen for udskiftning er ufravigelig – et fejkøb sidestilles med en udskiftningssituation.

LOV

Service_loven § 114, stk. 1-3

PRAKSIS

Ankestyrelsen · Bilstøtte til personer med svær hæmofili A på grund af omfattende skånebehov og risiko for forværring af funktionsevnen	01.01.2014
Ankestyrelsen · Tilbagekaldelse af støtte til køb af bil (bilstøtte): Vurdering af væsentlige faktiske eller retlige ændringer	01.01.2012
Ankestyrelsen · Støtte til køb af bil: Væsentligt kørselsbehov og utilstrækkelige alternative transportordninger grundet svære lammelser og smerter	01.01.2011
Ankestyrelsen · Ikke grundlag for bilstøtte til benamputeret flygtning med PTSD: Kørselsbehov kunne tilgodeses ved el-scooter og handicapbefordring	01.01.2010
Ankestyrelsen · Afslag på støtte til køb af bil: Vurdering af stomigener, lugtgener og begrænset gangdistance på trivselsmæssigt grundlag	01.01.2009
Ankestyrelsen · Støtte til køb af bil: Svær lungesygdom og stort kørselsbehov (10-15.000 km) berettiger til støtte med ægtefælle som chauffør	01.01.2005
Ankestyrelsen · Væsentligt nedsat mobilitet berettigede ikke til afgiftsfritagelse til bil ved beskedent kørselsbehov	01.01.2005
Ankestyrelsen · Støtte til køb af bil: Bedømmelsesgrundlag for fleksjobber på ledighedsydelse skal være trivselsmæssigt	01.01.2005
Ankestyrelsen · Støtte til køb af bil: En ansøgers økonomiske forhold kan ikke alene begrunde afslag, når betingelserne i øvrigt er opfyldt	01.01.2001
Ankestyrelsen · Bilstøtte ved kroniske rygsmerter og nedsat funktionsevne	01.01.2000
Ankestyrelsen · Støtte til køb af bil: Vurdering af erhvervsmæssigt kørselsbehov for selvstændige erhvervsdrivende med hjemmevirksomhed	01.01.1999
Ankestyrelsen · Ansøgning om bil efter fejkøb ligestilles med førtidig udskiftning - afslag på støtte	01.01.1999

Bilstøttens udmøntning: særlig indretning, kørekort, afgiftsfritagelse, lån og drift

§ 7

Når personkredsen og kørselsbehovet er afklaret, opstår en række afledte spørgsmål, hvor praksis er tættere reguleret.

Særlig indretning og proportionalitet. [C-2-07](#) er den ledende afgørelse om grænsen for særlige indretninger. En stærkt handicappet mand med medfødt muskel-bindevævslidelse søgte indretninger til ca. 402.834 kr. samt køreundervisning, så han selv kunne føre bilen. Ankestyrelsen stadfæstede afslaget:

Ankestyrelsen vurderede således, at selv om manden ved tildeling af den ansøgte hjælp ville blive i stand til selv at føre sin bil, ville graden af hans selvhjulpenhed alene blive øget i et særdeles beskedent omfang.

Den opnåede selvhjulpenhed skal med andre ord stå i rimeligt forhold til udgiften. Omvendt kan mindre indretninger bevilges, når behovet er dokumenteret: i [C-27-06](#) fik en universitetslektor med knogleskørhed medhold i, at en timerfunktion ikke dækkede behovet, når arbejds- og mødetider var uforudsigelige, og hyppig unødigt brug af bilvarmeren desuden truede batteriets ladetilstand – batteriet drev også en nødvendig hjælpemiddelkran.

Kørekort. [C-45-03](#) udvidede praksis til samværsforældre. Udgangspunktet er, at tilskud til kørekort ydes til den, der varetager den væsentligste del af kørslen, men:

Ankestyrelsen fandt imidlertid, at det ikke var udelukket, at der i ganske særlige tilfælde kunne være tale om, at en forælder i forbindelse med samvær varetog kørsel i et sådant omfang, at der efter en konkret og individuel vurdering ville kunne ydes tilskud til kørekort til pågældende.

Afgørelsen understøttes af kompensationsprincippet og af, at bilen i videst muligt omfang skal dække barnets **totale** kørselsbehov.

Afgiftsfritagelse. [34-13](#) fastslår, at afgiftsfritagelse ikke forudsætter ejerskab:

Retten til afgiftsfritagelse knytter sig til, at modtageren opfylder betingelserne for støtte til billån. Det er således ikke noget krav, at der er ydet lån til køb af bilen. Det er tilstrækkeligt, at ansøgeren på registreringsattesten står opført som bruger, og bilen benyttes af ham.

Dette står i modsætning til tilskud til særlig indretning, hvor bilen skal tilhøre ansøgeren eller en anden i husstanden – en sontring, Ankestyrelsen udtrykkeligt opstiller.

Lån, provenu og forsikringssum. Efter [C-1-04](#) anvendes provenureglen analogt på forsikringssummen ved totalskade, så nettoprovenuet efter indfrielse af restgælden skal fratrækkes det nye lån – men reglen kan ikke udstrækkes til tilskuddet til særlig indretning, som derfor skal bevilges på ny. [60-10](#) fastslår, at ægtefællens indtægt skal indgå ved vurderingen af nedsættelse af afdrag, fordi vurderingen angår, om borgeren kan afdrage uden at mangle det nødvendige til familiens underhold. [C-40-04](#) giver ret til afdragsfrihed under en uddannelse, der sigter mod fremtidige arbejds- og indtægtsmuligheder, uanset at ansøgeren allerede havde en uddannelse, der gjorde ham selvforsørgende.

Driftsudgifter. Udgangspunktet er, at brugeren selv afholder driftsudgifter, fordi der ikke er tale om en merudgift sammenlignet med andre bilejere. Der gælder dog to undtagelser, jf. [160-11](#): når det sandsynliggøres, at borgeren slet ikke ville have haft bil uden handicapbehovet, og når borgeren som følge af handicappet har en **særlig stor og driftsmæssigt dyr bil**. En dieseldreven 10-personers bus udløste derfor dækning af forskellen i udligningsafgift op til en almindelig diesel-personbil. Den første undtagelse var afgørende i [C-38-04](#), hvor familien havde levet uden bil i ti år før bevillingen af hjælpemiddelbilen. Og [C-12-01](#) viser, at

bevilling af én hjælpemiddelbil ikke nødvendigvis udtømmer behovet – to tvillinger med muskellidelse, der af behandlingsmæssige grunde skulle adskilles i fritiden, kunne have et særskilt kørselsbehov.

Kompetence. Endelig fastslog [48-11](#), at en kommunal afgørelse om udskiftning af handicapbil var **ugyldig**, fordi den reelt var truffet af en privat aktør uden kompetence. Bilbekendtgørelsen tillader efter [§ 9](#) at overlade selve afprøvningen af bil og indretning til en privat aktør med teknisk ekspertise, men udmålingen af lånet og valget af den billigst egnede bil forbliver kommunens.

LOV	Serviceloven § 100, stk. 1	Serviceloven § 114, stk. 3, 4	
PRAKSIS	Ankestyrelsen · Afgiftsfritagelse for handicapbil: Retten gælder ved leasing, når borgeren er registreret bruger		01.01.2013
	Ankestyrelsen · Dækning af merudgifter til udligningsafgift på dieselbus bevilget som handicapbil		01.01.2011
	Ankestyrelsen · Ankestyrelsen fastslår, at delegation af indstilling om handicapbil til privat aktør er ugyldig myndighedsudøvelse		01.01.2011
	Ankestyrelsen · Bilstøtte: Ægtefællens indtægt skal indgå ved vurdering af nedsættelse af afdrag på billån		01.01.2010
	Ankestyrelsen · Støtte til bil: Vurdering af selvhjulpenhed og proportionalitet ved særlig indretning og køreundervisning		01.01.2007
	Ankestyrelsen · Ret til fjernbetjening til bilvarmer som særlig indretning ved uforudsigeligt arbejds- og mødebehov		01.01.2006
	Ankestyrelsen · Brug af forsikringssum ved totalskade: Ingen fradrag i tilskud til særlig indretning		01.01.2004
	Ankestyrelsen · Ret til afdragsfrihed på billån under videreuddannelse, samt kommunens klageadgang i bilstøttesager		01.01.2004
	Ankestyrelsen · Driftsudgifter til hjælpemiddelbil: Ret til dækning, når familien ikke ville have haft bil uden barnets handicap		01.01.2004
	Ankestyrelsen · Tilskud til kørekort til fraskilt forælder med samvær i forbindelse med hjælpemiddelbil		01.01.2003
	Ankestyrelsen · Merudgifter til særskilt befordring af handicappede tvillinger trods bevilling af hjælpemiddelbil		01.01.2001

§ 8 Boligindretning efter § 116, stk. 1 – nødvendighedskravet, proportionalitet og afgrænsningen til hjælpemidler

Efter [Serviceloven § 116, stk. 1](#) skal kommunen yde hjælp til indretning af bolig, når indretningen er **nødvendig** for at gøre boligen bedre egnet som opholdssted. Boligindretning omfatter efter [Vejledning om støtte til hjælpemidler og forbrugsgoder](#) mur- og nagelfaste genstande, der fastgøres på en særlig måde, eller som ved nedtagning efterlader synlige og usædvanlige spor.

Nødvendighedskravet fortolkes stringent. [78-10](#) afviste en tilbygning til en ALS-patients soveværelse, fordi et badeværelse kunne etableres i et eksisterende værelse:

Vi finder således, at det ikke kan anses som nødvendigt for at gøre boligen bedre egnet som opholdssted, at De får en tilbygning. Vi har i den forbindelse lagt vægt på, at det ikke er tilstrækkeligt, at det er hensigtsmæssigt at have et ekstra badeværelse i tilknytning til det nuværende soveværelse.

Borgeren kunne gennemføre tilbygningen, men fik kun dækket omkostningerne svarende til den billigste nødvendige løsning. Samme linje i [33-12](#), hvor en udvidelse på 16 m² og dørbredder på 92 cm ikke var nødvendige, når standardbredder på 82 cm gav en fribredde, som en almindelig el-kørestol kunne passere, og i

C-50-01, hvor fjernelse af et badekar blev afvist, fordi mindre omfattende afhjælpning var mulig. **70-10** tilføjer, at borgeren må tåle ommøbleringer, der ikke væsentligt forringer boligen for den øvrige familie.

Proportionalitet kan begrunde afslag, men kun på et konkret grundlag. **76-10** formulerer testen:

Ankestyrelsen finder fortsat, at der ved konkrete omstændigheder vil kunne gives afslag på boligindretning hvis omkostningerne ved boligindretningen står i misforhold til en tidsmæssig begrænset brugsmæssig fordel.

I sagen kunne en VISO-anbefaling om institutionsanbringelse imidlertid ikke i sig selv bære afslaget, når forældrene ønskede sønnen hjemme, og der ikke konkret blev arbejdet på en anbringelse. Beslægtet er **72-10**, hvor forældrenes hus fortsat var en hjerneskadet ung mands hjem, selv om han opholdt sig på et midlertidigt botilbud og var visiteret til et – endnu ukonkret – varigt botilbud.

Boligbegrebet er bredt. **C-32-07** fastslår, at almene ældre- og handicapboliger er omfattet af § 116, og at en automatisk døråbner var nødvendig, selv om der var personale til stede, fordi den øgede beboerens muligheder for at klare sig alene. **136-10** præciserer, at boligbegrebet også omfatter fællesarealer som trappearealer og fælles indgangsdøre.

Afgrænsningen til hjælpemidler og forbrugsgoder afgøres af installationens fysiske karakter. Både **C-4-07** (el-udtag i frostsikker boks til opladning af el-kørestol) og **136-10** (udendørs stik til et el-køretøj bevilget som forbrugsgode) bygger på, at installationen er mur- og nagelfast og en nødvendig forudsætning for, at det bevilgede hjælpemiddel eller forbrugsgode kan benyttes efter hensigten:

Etablering af el-stikket er en mur- og nagelfast installation, der, hvis den fjernes, vil efterlade synlige spor.

Vejledning om hjælp til boligindretning og boligsift refererer på samme grundlag principafgørelse 73-17: gelændre vil typisk være forbrugsgoder, mens støttegreb må anses for hjælpemidler – men er de muret fast, bliver de boligindretning.

Endelig fastslår **41-22**, at flytning af en tidligere bevilget døråbner til en ny bolig skal behandles som en **ny** ansøgning om boligindretning – ikke som flytning af en eksisterende bevilling – og at kommunens fejlagtige vejledning om, at borgeren selv skulle betale, medførte pligt til at refundere udgiften.

LOV	Serviceloven § 112, stk. 1	Serviceloven § 113, stk. 1	Serviceloven § 116, stk. 1
PRAKSIS	Ankestyrelsen · Boligindretning: Flytning af bevilget døråbner til ny bolig skal behandles som en ny ansøgning, og fejlagtig vejledning medfører ret til refusion		
	01.01.2022		
	Ankestyrelsen · Nævnets efterprøvelse af retlige spørgsmål i sager om boligindretning		
	01.01.2012		
	Ankestyrelsen · Boligindretning: Tilbygning til badeværelse blev afvist, da det ikke var nødvendigt for at gøre boligen bedre egnet som opholdssted		
	01.01.2010		
	Ankestyrelsen · Ret til større bolig ved nedsat funktionsevne: Krav om nødvendighed og tålelighed af ommøbleringer		
	01.01.2010		
	Ankestyrelsen · Ret til boligindretning, når ophold i eget hjem ikke er tidsmæssigt begrænset		
	01.01.2010		
	Ankestyrelsen · Boligindretning: Forældrenes hus betragtes fortsat som den hjerneskadede borgers hjem, trods ophold på midlertidigt botilbud		
	01.01.2010		
	Ankestyrelsen · Ret til etablering af udendørs el-stik som boligindretning, når el-køretøj er bevilget som forbrugsgode		
	01.01.2010		
	Ankestyrelsen · Ret til automatisk døråbner i ældrecenter: Boligindretning efter serviceloven i almene boliger		
	01.01.2007		
	Ankestyrelsen · Ret til dækning af udgift til el-udtag i frostsikker boks til opladning af el-kørestol som boligindretning		
	01.01.2007		

Ankestyrelsen · Nødvendig boligændring: Afslag på fjernelse af badekar, da mindre omfattende afhjælpning var mulig

01.01.2001

§ 9 Boligskift efter § 116, stk. 4, kommunens anvisningspligt og de økonomiske vilkår

Hjælp til anskaffelse af anden bolig efter [Serviceloven § 116, stk. 4](#) er en snæver undtagelse: den forudsætter, at boligindretning ikke er tilstrækkelig, at borgeren har **betydelig** og varigt nedsat funktionsevne, og at der ikke kan anvises anden bolig, der dækker behovet. Personer på social pension er som udgangspunkt afskåret, jf. [stk. 5](#), medmindre de har en hjælpeordning efter § 96.

Den aktuelle ledeafgørelse er [24-24](#), som kasserede principmeddelelse 33-13 og behandlede tre sager om elevator/løfteplatform, anvisning af lejlighed til et barn med cerebral parese og visitation til ældrebolig. Ankestyrelsen fastslog anvisningspligten:

Kommunen har pligt til at anvise en egnet lejebolig til borgere med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne. Det gælder i de tilfælde, hvor kommunen giver afslag på at yde hjælp til indretning af bolig, og hvor borgers bolig ikke er egnet som opholdssted for den pågældende.

Hierarkiet er dermed: boligindretning → anvisning af egnet lejebolig → og først derefter hjælp til anskaffelse af anden (ejer)bolig:

Servicelovens regler om boligskift finder derfor alene anvendelse, når de øvrige muligheder – herunder boligindretning og anvisning af lejebolig – ikke er anvendelige i det konkrete tilfælde.

Egnethedskravet er samtidig begrænset til de behov, funktionsnedsættelsen skaber:

Det følger af vores prøvelse, at det ved anvisning af bolig er afgørende, at boligen, eventuelt med en bevilget boligindretning, kan anses som egnet som opholdssted. Det kan medføre, at ansøgeren ikke kan få alle ønsker til boligens indretning og beliggenhed opfyldt.

I sag 1 blev afslaget på elevator (tilbud på 150.000 kr. ekskl. moms plus ca. 40.000 kr., med betydelig gene for underboen) stadfæstet, men spørgsmålet om anvisning hjemvist: det er ikke tilstrækkeligt at henvise borgeren til selv at finde en bolig med råd og vejledning om kontakt til boligselskaber. I sag 3 kunne borgeren derimod ikke afvise to tilbudte, egnede ældreboliger under henvisning til manglende dushtoilet, et elkomfur fra 1970'erne eller ønsket om et bestemt kvarter.

De økonomiske vilkår ved boligskift er fastlagt i ældre, men fortsat bærende praksis. [C-3-07](#) fastslår en **kombineret** støtteform ved skift fra ejerbolig til ejerbolig: et rente- og afdragsfrit lån, sikret ved pant, svarende til forskellen i den offentlige vurdering, ydet som engangsbeløb – og løbende støtte til den resterende forøgede boligudgift:

Ankestyrelsen lagde vægt på, at kravet om, at der skulle oprettes et rente- og afdragsfrit lån, forudsatte, at hjælpen blev ydet som et engangsbeløb.

Det følger af servicelovens bestemmelse om hjælp til boligskift sammenholdt med kompensationsprincippet, at ansøger skulle kompenseres for de merudgifter, der fulgte af boligskiftet.

Ved skift fra **lejebolig** til ejerbolig gælder efter [C-4-00](#), at også udbetalingen og købsomkostningerne kan dækkes, og at der ikke skal tages pant eller stilles krav om tilbagebetaling, fordi reglerne herom forudsætter en sammenligning af offentlige vurderinger mellem to *ejede* boliger. Støtten er formueafhængig: [C-6-03](#) fastslår, at et nettoprovenu (friværdi) fra salget af den hidtidige bolig ikke skal indgå i beregningen.

Endelig kan de løbende konsekvenser af en boligændring dækkes efter merudgiftsreglerne. [C-18-00](#) fastslår, at forhøjet lejeværdi, forhøjet ejendomsforsikring samt større el- og varmemeforbrug som følge af en nødvendig tilbygning på 60 m² kan dækkes som merudgift, mens § 116 alene vedrører selve de fysiske ændringer. Ved den forhøjede lejeværdi lagde Ankestyrelsen vægt på, at der tages pant for værdiforøgelsen, som derfor ikke modsvares af en formueforøgelse.

LOV	Serviceloven § 100, stk. 1	Serviceloven § 116, stk. 4, 5, 6	
PRAKSIS	Ankestyrelsen · Kommunens pligt til at anvise egnet lejebolig ved afslag på boligindretning og boligskit til borgere med nedsat funktionsevne		06.12.2024
	Ankestyrelsen · Hjælp til boligskit i ejerbolig: Skal ydes som engangsbeløb for pantebrevsværdi og som løbende støtte for merudgifter		01.01.2007
	Ankestyrelsen · Friværdi ved boligskit: Støtte efter serviceloven er formueafhængig, og opsættende virkning af formandsafgørelse		01.01.2003
	Ankestyrelsen · Hjælp til udbetaling og købsomkostninger ved skift fra lejebolig til ejerbolig		01.01.2000
	Ankestyrelsen · Dækning af løbende merudgifter ved boligændring i egen bolig for handicappet barn		01.01.2000

Ansøgningstidspunkt, sagsoplysning og de forvaltningsretlige

§ 10 rammer

Området er stærkt præget af forvaltningsretlige spørgsmål, fordi de materielle betingelser i vidt omfang beror på et fagligt skøn.

Ansøgning for anskaffelse. Hovedreglen for hjælpemidler og forbrugsgoder er streng: efter [hjælpemiddelbekendtgørelsens § 2](#) og [§ 18](#) kan kommunen normalt ikke yde støtte til noget, borgeren selv har anskaffet inden bevilling. For boligindretning er reglen mildere. [C-41-08](#) om opsætning af et gelænder fastslår:

Ankestyrelsen fandt, at der ikke fandtes nogen lovbestemmelse om, at der ikke kunne ydes hjælp til indretning af bolig, hvis borgeren påtog sig en udgift i forbindelse med boligindretning, inden bevilling forelå.

Grænsen går imidlertid ved selve ansøgningen. [13-13](#) afslog dækning af fjernelse af fem dørtrin, der var udført ca. fem måneder før ansøgningen:

Det er et almindeligt socialretligt princip, at der som udgangspunkt ikke kan ydes hjælp til udgifter, som en borger har påtaget sig, inden han har søgt kommunen om hjælp.

Princippet kan fraviges ved akutte/uopsættelige udgifter, ved fejlagtig vejledning fra kommunen og ved løbende ydelser eller ydelser, der er nøje beskrevet i loven. Borgeren løber i alle tilfælde en økonomisk risiko, jf. også [15-13](#).

Helhedsvurdering og gyldighed. [83-12](#) er central. Kommunen måtte lovligt afslå fortsat rengøringshjælp under henvisning til, at borgeren kunne bruge hjælpemidler, herunder en robotstøvsuger – men afgørelsen blev hjemvist, fordi kommunen ikke samtidig havde taget stilling til støtte efter [Serviceloven § 113, stk. 1](#):

Kommunen skal samtidig med afgørelsen om praktisk hjælp tage stilling til, om der er behov for andre former for hjælp og støtte. Det vil eksempelvis være at se på, om borgeren kan få støtte til at købe hjælpemidlet efter reglerne om forbrugsgoder.

Denne samtidige vurdering blev anset for en **gyldighedsbetingelse**, forankret i [Retssikkerhedsloven § 5](#).

Klageinstansens prøvelse. [33-12](#) beskriver rækkevidden af prøvelsen efter [Retssikkerhedsloven § 69](#) : klageinstansen skal påse overholdelsen af almindelige forvaltningsretlige principper, om sagen er tilstrækkeligt oplyst, om de anvendte kriterier er lovlige, og om kommunen har foretaget et individuelt skøn – men ikke om afgørelsen er *rimelig*.

Vejledningspligt. [FOB 2021-27 om kugledyner](#) samler den skærpede vejledningspligt på det sociale område: [Forvaltningsloven § 7](#) suppleres af [Retssikkerhedsloven § 5](#), og myndigheden bør efter god forvaltningsskik også vejlede om regler uden for eget ressort, når borgeren ellers risikerer et retstab – hvilket netop er situationen i afgrænsningen mellem kommunens hjælpemidler og regionens behandlingsredskaber. [41-22](#) viser konsekvensen: fejlagtig vejledning stiller borgeren, som om ansøgningen var indgivet korrekt og rettidigt.

Kompetence og delegation. [48-11](#) fastslår, at en afgørelse om bilstøtte, der reelt er truffet af en privat aktør, er ugyldig – myndighedsudøvelsen kan ikke overlades til private, selv om den tekniske afprøvning kan.

Forenklet sagsbehandling. Modvægten til de tunge oplysningskrav findes i [Serviceloven § 113 a](#) om afgørelse alene på grundlag af ansøgningen i enkle og entydige sager, og i [hjælpemiddelbekendtgørelsens § 4, stk. 1](#), hvorefter brugen af tro og love-erklæring ved **udskiftning** er obligatorisk, når funktionsnedsættelsen i al væsentlighed er uændret. [Vejledning om støtte til hjælpemidler og forbrugsgoder](#) præciserer, at denne fremgangsmåde alene gælder hjælpemidler efter § 112 – ikke forbrugsgoder efter § 113, heller ikke når forbrugsgodet udelukkende fungerer som hjælpemiddel.

LOV

[Forvaltningsloven § 7, stk. 1](#)
[Lov om retssikkerhed og administration på det sociale område § 5](#)
[Lov om retssikkerhed og administration på det sociale område § 69](#)
[Serviceloven § 113a](#)
[Serviceloven § 116, stk. 1](#)

PRAKSIS	Ankestyrelsen · Boligindretning: Flytning af bevilget døråbner til ny bolig skal behandles som en ny ansøgning, og fejlagtig vejledning medfører ret til refusion	01.01.2022
	Ankestyrelsen · Støtte til boligindretning: Ingen dækning af udgifter påtaget, før ansøgning er indgivet	01.01.2013
	Ankestyrelsen · Nævnets kompetence ved anskaffelse af hjælpemiddel efter kommunalt afslag, men før klageafgørelse	01.01.2013
	Ankestyrelsen · Nævnets efterprøvelse af retlige spørgsmål i sager om boligindretning	01.01.2012
	Ankestyrelsen · Afslag på praktisk hjælp, når borger kan bruge hjælpemidler; krav om samtidig vurdering af støtte til forbrugsgoder	31.12.2011
	Ankestyrelsen · Ankestyrelsen fastslår, at delegation af indstilling om handicapbil til privat aktør er ugyldig myndighedsudøvelse	01.01.2011
	Ankestyrelsen · Boligindretning: Iværksættelse før bevilling afskærer ikke i sig selv fra støtte	01.01.2008

§ 11 Historisk og lovgivningsmæssig udvikling af §§ 112-116

Bestemmelserne har lange linjer bagud. §§ 112 og 113 er ved den nugældende servicelov videreført fra §§ 97 og 98 i den tidligere servicelov, som igen afløste bistanstlovens §§ 48 og 58. Af de oprindelige lovbemærkninger til [Serviceloven § 112](#) fremgår:

Bestemmelsen er en videreførelse af den gældende bestemmelse i § 97 i lov om social service. Kommunalbestyrelsen har som konsekvens af strukturaftalen fået hele ansvaret for bevilling af hjælpemidler.

Strukturreformen samlede dermed hele bevillingskompetencen hos kommunerne, hvor den tidligere var delt med amterne – hvilket forklarer, hvorfor en stor del af den ældre princippraksis (fx bilstøttesagerne fra 1999-2005) angår amtskommunale afgørelser.

Den tankegang, der stadig bærer området – at hjælpemidler skal kompensere for et handicap i den almindelige daglige tilværelse og holdes adskilt fra erhvervsrettede og behandlingsmæssige foranstaltninger – blev formuleret allerede i **Socialreformkommissionens 2. betænkning om det sociale tryghedssystem (betænkning nr. 664/1972)**, der drøftede samlingen af hjælpemiddelbestemmelserne og forholdet til institutionsanbragte.

De væsentligste senere ændringer af § 112 er:

År	Ændring	Indhold
2010	Lov nr. 407 af 21. april 2010 (frit valg)	Nyaffattelse af § 112 med ret til frit valg af leverandør og til at vælge et dyrere hjælpemiddel mod egenbetaling; parallelt indsat frit valg af håndværker og materialer i § 116, stk. 2
2010	Lov nr. 1614 af 22. december 2010	Regulering af tilskuddet til privat udleverede høreapparater som led i genopretningsaftalen
2012	Lov nr. 1400 af 23. december 2012	Ophævelse af § 112, stk. 5 og 6, og overførsel af høreapparatområdet til sundhedsloven

Høreapparatreformen er principielt vigtig, fordi den er et rendyrket udslag af sektoransvaret. Af forarbejderne til ophævelsen fremgår:

Med lovforslaget ophæves bestemmelserne i lov om social service om tilskud til høreapparatbehandling og godkendelse af private leverandører af høreapparater, idet disse bestemmelser foreslås indarbejdet i den nye § 70 a i sundhedsloven.

Samtidig blev afgrænsningscirkulæret justeret, så det fremgår, at udgifter til høreapparater afholdes i det regionale sygehusvæsen. Høreapparater ligger derfor i dag helt uden for servicelovens hjælpemiddelbegreb.

Senere er § 113 a om afgørelse på tro og love i enkle og entydige sager og § 113 b om tidsbegrænset støtte ved **midlertidigt** nedsat funktionsevne kommet til. [Vejledning om støtte til hjælpemidler og forbrugsgoder](#) illustrerer § 113 b's snævre anvendelsesområde: en el-scooter i to måneder til en borger i rehabiliteringsforløb er omfattet, mens kørestol eller albuestokke til en borger med et brækket ben skal udleveres af sygehusvæsenet som behandlingsredskaber.

Den gældende hjælpemiddelbekendtgørelse er fra 2025 og bilbekendtgørelsen fra 2023. Den konsoliderede servicelov er ajourført pr. juli 2026, og der er på opslagstidspunktet ingen vedtagne, men endnu ikke konsoliderede ændringer af loven. Bemærk dog, at parallelle regler for børn og unge under 18 år efter

kommunalreformen på børneområdet nu findes i barnets lov, jf. bl.a. henvisningen i [Serviceloven § 114, stk. 4, nr. 8](#) om bevarelse af bilstøtte ved anbringelse uden for hjemmet.

LOV

[Serviceloven § 112, stk. 1](#)
[Serviceloven § 113b, stk. 1](#)
[Serviceloven § 116, stk. 2](#)

§ 12 Sammenfatning: sådan gribes en sag om §§ 112-116 an

Praksis kan sammenfattes i en trinvis prøvelse, som kommunen skal gennemføre – og som klageinstansen efterprøver.

Trin 1 – personkreds. Er funktionsevnen varigt nedsat, dvs. er der ikke inden for en overskuelig fremtid udsigt til bedring, og vil der i lang tid fremover være behov for afhjælpning? Aldersbetingede lidelser er omfattet ([C-48-00](#)). Ved midlertidig funktionsnedsættelse kan [§ 113 b](#) undtagelsesvis anvendes.

Trin 2 – sektoransvar og subsidiaritet. Er produktets primære formål at afhjælpe varige følger, eller er det at behandle, forbedre eller forebygge? Er sidstnævnte tilfældet, hører det under sundhedssektoren, og [§ 115](#) spærrer for social bevilling – også ved egenbetaling ([20-22](#), [30-17](#)). Tvivl må ikke komme borgeren til skade.

Trin 3 – kategorisering. Er produktet fremstillet specielt til at afhjælpe nedsat funktionsevne (hjælpemiddel, [§ 112](#)), forhandles det bredt til sædvanligt forbrug (forbrugsgode, [§ 113](#)), eller findes det i ethvert hjem, der måtte ønske det (sædvanligt indbo, ingen støtte)? Kriterierne følger [36-22](#), og vurderingen forskydes over tid.

Trin 4 – væsentlighed. Afhjælper produktet i væsentlig grad de varige følger, letter det i væsentlig grad den daglige tilværelse i hjemmet, eller er det nødvendigt for erhvervsudøvelse? Kriterierne er alternative ([C-38-08](#)), og formålet vejer tungere end forbrugets omfang ([115-13](#), [77-15](#)).

Trin 5 – udmåling. Bedst egnet og billigst; 50 pct. for forbrugsgoder, fuld pris hvis godet udelukkende fungerer som hjælpemiddel; frit valg kun for egentlige hjælpemidler ([40-19](#)); merudgifter kun subsidiært og kun for prisforskellen ([20-23](#), [67-10](#)).

Trin 6 – helhedsvurdering. Kommunen skal af egen drift vurdere alle relevante hjælpemuligheder; manglende samtidig stillingtagen kan være en gyldighedsmangel ([83-12](#)).

For bilstøtte og boligindretning gælder to selvstændige, men strukturelt beslægtede tests. Ved bil er spørgsmålet, om kørselsbehovet er tilstrækkeligt betydeligt til, at det ikke mere hensigtsmæssigt kan dækkes af Flextrafik, handicapbefordring eller el-køretøj ([157-11](#) over for [98-10](#)) – og ved indretninger, om den opnåede selvhjulpethed står i rimeligt forhold til udgiften ([C-2-07](#)). Ved bolig er spørgsmålet, om indretningen er *nødvendig* – ikke blot hensigtsmæssig ([78-10](#)) – og, hvis den ikke kan gennemføres, om kommunen har opfyldt sin anvisningspligt, før boligskift efter [§ 116, stk. 4](#), overhovedet kommer på tale ([24-24](#)).

Oversigten dækker ikke dækning af nødvendige merudgifter efter servicelovens [§ 100](#) eller barnets lov, der behandles under [merudgifter-handicap-servicelov](#), og heller ikke patientrettighederne i sundhedsvæsenet, der behandles under [frit-sygehusvalg-behandlingsfrist](#).

LOV

[Serviceloven § 112, stk. 1](#)
[Serviceloven § 113, stk. 1](#)
[Serviceloven § 114, stk. 1](#)
[Serviceloven § 115](#)
[Serviceloven § 116, stk. 1](#)

PRAKSIS **Ankestyrelsen** · Kommunens pligt til at anvise egnet lejebolig ved afslag på boligindretning og boligskift til borgere med nedsat funktionsevne

06.12.2024

Ankestyrelsen · Merudgifter til cykler: Ladcykler, elcykler og specialcykler – vurdering af sædvanligt indbo og nødvendighed	01.01.2023
Ankestyrelsen · Kompressionsstrømper: Afgrænsning mellem hjælpemiddel og behandlingsredskab efter serviceloven	01.01.2022
Ankestyrelsen · Kriterier for vurdering af forbrugsgoder: Definition af 'sædvanligt indbo'	01.01.2022
Ankestyrelsen · Principafgørelse om støtte til el-køretøjer og cykler: Kriterier for hjælpemidler, forbrugsgoder og sædvanligt indbo	01.01.2019
Ankestyrelsen · Glukosemålingssystemer: Afgrænsning mellem hjælpemiddel og behandlingsredskab (Serviceloven § 112 og § 115)	01.01.2017
Ankestyrelsen · Epilepsialarm: Afgrænsning mellem hjælpemiddel og behandlingsredskab samt kravet om væsentlighed	01.01.2015
Ankestyrelsen · Ketonstrimler som hjælpemiddel til type 1 diabetikere – Væsentlighedskriteriet ved lavt forbrug	01.01.2013
Ankestyrelsen · Afslag på praktisk hjælp, når borger kan bruge hjælpemidler; krav om samtidig vurdering af støtte til forbrugsgoder	31.12.2011
Ankestyrelsen · Støtte til køb af bil: Væsentligt kørselsbehov og utilstrækkelige alternative transportordninger grundet svære lammelser og smerter	01.01.2011
Ankestyrelsen · Støtte til kontaktlinser: Forholdet mellem merudgifter (§ 100) og hjælpemidler (§ 112)	01.01.2010
Ankestyrelsen · Ikke grundlag for bilstøtte til benamputeret flygtning med PTSD: Kørselsbehov kunne tilgodeses ved el-scooter og handicapbefordring	01.01.2010
Ankestyrelsen · Boligindretning: Tilbygning til badeværelse blev afvist, da det ikke var nødvendigt for at gøre boligen bedre egnet som opholdssted	01.01.2010
Ankestyrelsen · Principafgørelse C-38-08: Kriterierne for bevilling af hjælpemidler efter Serviceloven § 112 er alternative	01.01.2008
Ankestyrelsen · Støtte til bil: Vurdering af selvhjulpenhed og proportionalitet ved særlig indretning og køreundervisning	01.01.2007
Ankestyrelsen · Ret til rollator ved aldersbetinget slidgigt og betydningen af varig funktionsnedsættelse	01.01.2000

REFERENCE Lovgrundlag

6 paragraffer

Lov om retssikkerhed og administration på det sociale område § 5		Serviceeloven § 112	stk. 1
Serviceeloven § 113	stk. 1	Serviceeloven § 114	stk. 1
Serviceeloven § 115		Serviceeloven § 116	stk. 1

MATERIALE Citerede afgørelser

66 afgørelser

ANKESTYRELSEN · NÆVN / KLAGEINSTANS		66
06.12.2024	Kommunens pligt til at anwise egnet lejebolig ved afslag på boligindretning og boligskift til borgere med nedsat funktionsevne	24-24
01.01.2024	Kompressionsmaskiner: Afgrænsning mellem hjælpemiddel og behandlingsredskab efter serviceloven	4-24

01.01.2023	Merudgifter til cykler: Ladcykler, elcykler og specialcykler – vurdering af sædvanligt indbo og nødvendighed	20-23
01.01.2022	Kompressionsstrømper: Afgrænsning mellem hjælpemiddel og behandlingsredskab efter serviceloven	20-22
01.01.2022	Kriterier for vurdering af forbrugsgoder: Definition af 'sædvanligt indbo'	36-22
01.01.2022	Boligindretning: Flytning af bevilget døråbner til ny bolig skal behandles som en ny ansøgning, og fejlagtig vejledning medfører ret til refusion	41-22
01.01.2019	Principafgørelse om støtte til el-køretøjer og cykler: Kriterier for hjælpemidler, forbrugsgoder og sædvanligt indbo	40-19
01.01.2017	Glukosemålingssystemer: Afgrænsning mellem hjælpemiddel og behandlingsredskab (Serviceloven § 112 og § 115)	30-17
01.01.2016	Hvilestole: Sondring mellem hjælpemiddel, forbrugsgode og sædvanligt indbo	73-16
01.01.2015	Epilepsialarm: Afgrænsning mellem hjælpemiddel og behandlingsredskab samt kravet om væsentlighed	77-15
01.01.2014	Bilstøtte til personer med svær hæmofili A på grund af omfattende skånebehov og risiko for forværring af funktionsevnen	52-14
31.12.2013	Dækning af elektroder til dropfodsstimulator: Integreret del eller driftsudgift?	63-14
01.01.2013	Afgiftsfritagelse for handicapbil: Retten gælder ved leasing, når borgeren er registreret bruger	34-13
01.01.2013	Ketonstrimler som hjælpemiddel til type 1 diabetikere – Væsentlighedskriteriet ved lavt forbrug	115-13
01.01.2013	Støtte til boligindretning: Ingen dækning af udgifter påtaget, før ansøgning er indgivet	13-13
01.01.2013	Nævnets kompetence ved anskaffelse af hjælpemiddel efter kommunalt afslag, men før klageafgørelse	15-13
01.01.2013	Støtte til testmaterialer til diabetikere: Betingelser om borgerens evne til at anvende og handle på måleresultater	14-13
01.01.2013	Fortykningsmidler mod synkebesvær kan bevilges som hjælpemiddel efter Serviceloven	32-13
01.01.2012	Tilbagekaldelse af støtte til køb af bil (bilstøtte): Vurdering af væsentlige faktiske eller retlige ændringer	47-12
01.01.2012	Nævnets efterprøvelse af retlige spørgsmål i sager om boligindretning	33-12
31.12.2011	Afslag på praktisk hjælp, når borger kan bruge hjælpemidler; krav om samtidig vurdering af støtte til forbrugsgoder	83-12
01.01.2011	Armkompressionsstrømpe anses for personligt hjælpemiddel, ikke arbejdsredskab, da behovet er generelt	63-11
01.01.2011	Ankestyrelsen fastslår, at delegation af indstilling om handicapbil til privat aktør er ugyldig myndighedsudøvelse	48-11

01.01.2011	Støtte til køb af bil: Væsentligt kørselsbehov og utilstrækkelige alternative transportordninger grundet svære lammelser og smerter	157-11
01.01.2011	El-udgifter til opladning af hjælpemidler kunne ikke ydes som merudgift efter serviceloven	225-11
01.01.2011	Dækning af merudgifter til udligningsafgift på dieselbus bevilget som handicapbil	160-11
01.01.2011	Bevilling af engangshandsker og engangsvaskeklude som forbrugsgoder efter serviceloven	152-11
01.01.2010	Støtte til kontaktlinser: Forholdet mellem merudgifter (§ 100) og hjælpemidler (§ 112)	67-10
01.01.2010	Bilstøtte: Ægtefællens indtægt skal indgå ved vurdering af nedsættelse af afdrag på billån	60-10
01.01.2010	Ikke grundlag for bilstøtte til benamputeret flygtning med PTSD: Kørselsbehov kunne tilgodeses ved el-scooter og handicapbefordring	98-10
01.01.2010	Ret til større bolig ved nedsat funktionsevne: Krav om nødvendighed og tålelighed af ommøbleringer	70-10
01.01.2010	Boligindretning: Forældrenes hus betragtes fortsat som den hjerneskadede borgers hjem, trods ophold på midlertidigt botilbud	72-10
01.01.2010	Ret til boligindretning, når ophold i eget hjem ikke er tidsmæssigt begrænset	76-10
01.01.2010	Boligindretning: Tilbygning til badeværelse blev afvist, da det ikke var nødvendigt for at gøre boligen bedre egnet som opholdssted	78-10
01.01.2010	Bordlampe som optikunderstøttende hjælpemiddel ved synsnedsættelse – Afgrænsning mellem hjælpemiddel og forbrugsgode	120-10
01.01.2010	Ret til etablering af udendørs el-stik som boligindretning, når el-køretøj er bevilget som forbrugsgode	136-10
01.01.2009	Afslag på støtte til køb af bil: Vurdering af stomigener, lugtgener og begrænset gangdistance på trivselsmæssigt grundlag	77-09
01.01.2009	Ståstøttebord: Ikke et hjælpemiddel, når formålet er træning og vedligeholdelse af funktionsniveauet	261-09
01.01.2008	Boligindretning: Iværksættelse før bevilling afskærer ikke i sig selv fra støtte	C-41-08
01.01.2008	Principafgørelse C-38-08: Kriterierne for bevilling af hjælpemidler efter Serviceloven § 112 er alternative	C-38-08
01.01.2007	Støtte til bil: Vurdering af selvhjulpenhed og proportionalitet ved særlig indretning og køreundervisning	C-2-07
01.01.2007	Ret til automatisk døråbner i ældrecenter: Boligindretning efter serviceloven i almene boliger	C-32-07
01.01.2007	Hjælp til boligsift i ejerbolig: Skal ydes som engangsbeløb for pantebrevsværdi og som løbende støtte for merudgifter	C-3-07

01.01.2007	Ret til dækning af udgift til el-udtag i frostsikker boks til opladning af el-kørestol som boligindretning	C-4-07
01.01.2006	Ret til fjernbetjening til bilvarmer som særlig indretning ved uforudsigeligt arbejds- og mødebehov	C-27-06
01.01.2005	Støtte til køb af bil: Svær lungesygdom og stort kørselsbehov (10-15.000 km) berettiger til støtte med ægtefælle som chauffør	C-2-05
01.01.2005	Støtte til køb af bil: Bedømmelsesgrundlag for fleksjobber på ledighedsydelse skal være trivselsmæssigt	C-61-05
01.01.2005	Væsentligt nedsat mobilitet berettigede ikke til afgiftsfritagelse til bil ved beskedent kørselsbehov	C-8-05
01.01.2004	Ret til afdragsfrihed på billån under videreuddannelse, samt kommunens klageadgang i bilstøttesager	C-40-04
01.01.2004	Brug af forsikringssum ved totalskade: Ingen fradrag i tilskud til særlig indretning	C-1-04
01.01.2004	Driftsudgifter til hjælpemiddelbil: Ret til dækning, når familien ikke ville have haft bil uden barnets handicap	C-38-04
01.01.2003	Tilskud til kørekort til fraskilt forælder med samvær i forbindelse med hjælpemiddelbil	C-45-03
01.01.2003	Friværdis ved boligsættelse: Støtte efter serviceloven er formueafhængig, og opsættende virkning af formandsafgørelse	C-6-03
01.01.2002	Vurdering af bidskinn: Hjælpemiddel eller behandlingsredskab ved kroniske piskesmældsgener?	C-42-02
01.01.2002	Ansvar for arbejdsstol i beskyttet beskæftigelse: Forholdet mellem arbejdsmiljølovgivning og servicelovens hjælpemiddelregler	C-34-02
01.01.2002	Oppustelig tommelortose: Afgrænsning mellem behandlingsredskab og hjælpemiddel efter serviceloven	C-30-02
01.01.2001	Støtte til køb af bil: En ansøgers økonomiske forhold kan ikke alene begrunde afslag, når betingelserne i øvrigt er opfyldt	C-5-01
01.01.2001	Merudgifter til særskilt befordring af handicappede tvillinger trods bevilling af hjælpemiddelbil	C-12-01
01.01.2001	Nødvendig boligændring: Afslag på fjernelse af badekar, da mindre omfattende afhjælpning var mulig	C-50-01
01.01.2000	Dækning af løbende merudgifter ved boligændring i egen bolig for handicappet barn	C-18-00
01.01.2000	Hjælp til udbetaling og købsomkostninger ved skift fra lejebolig til ejerbolig	C-4-00
01.01.2000	Ret til rollator ved aldersbetinget slidgigt og betydningen af varig funktionsnedsættelse	C-48-00
01.01.2000	Ret til ortopædisk fodtøj efter behov: Udskiftningsintervaller er kun vejledende	C-28-00
01.01.2000	Bilstøtte ved kroniske rygsmerter og nedsat funktionsevne	0-2-00

01.01.1999	Støtte til køb af bil: Vurdering af erhvervsmæssigt kørselsbehov for selvstændige erhvervsdrivende med hjemmevirksomhed	0-30-99
01.01.1999	Ansøgning om bil efter fejløb ligestilles med førtidig udskiftning - afslag på støtte	0-14-99

FORARBEJDE Betænkninger

1 reference

Socialreformkommissionens 2. betænkning – Det sociale tryghedssystem: Service og bistand (Betænkning nr. 664)
nr. 664 · 1972 · Socialministeriet